

فرشاد گلزاری

نفوذ روسیه در افغانستان دهه فعلی مربوط نمی‌شود بلکه این موضوع از زمان حیات اتحاد جماهیر شوروی تاکنون ادامه داشته و خواهد داشت، شاید بسیاری از مخاطبان این سطور حمله شوروی به افغانستان را به یاد نداشته باشند اما اگر تاریخ را تورق کنید می‌توانید ببینید که مسکو در سال ۱۹۷۹ میلادی (دی ماه ۱۳۵۸) دستور حمله به افغانستان از طریق مرزهای جنوبی را صادر کرد. در نتیجه دستور که از سوی برژنف (دبیر کل وقت حزب کمونیست اتحاد جماهیر شوروی) صادر شد، سپاه چهل‌م ارتش سرخ شوروی از مرزهای شمالی افغانستان وارد این کشور شد و چیزی در حدود ۱۰ سال سرایان شوروی در این کشور حضور داشتند. آنچه در مورد نگاه حکومت شوروی به افغانستان باید مورد نظر قرار بگیرد این است که بر اساس اسناد موجود و همچنین اظهاراتی که از سوی مقامات فعلی روسیه مطرح می‌شود، شکست شوروی در افغانستان به دلیل مشکلات عدیده‌ای صورت گرفت که حاصل از فقدان شناختی بوده است. به عنوان مثال لوان جاگاریان، سفیر پیشین روسیه در مصاحبه‌های خود بعضاً اعلام کرده بود که ارتش شوروی و مقامات تصمیم‌گیرنده مسکو در سطوح نظامی و سیاسی نمی‌دانستند که جامعه افغانستان یک جامعه متعصب و مذهبی است نباید این ارزش‌های آنها نادیده گرفت. او در مصاحبه‌ای با ایلتنا به تاریخ ۱۸ بهمن ۱۳۹۵ اعلام کرده بود که چندین سال در دوران شوروی و در دهه ۸۰ میلادی، در افغانستان حاضر بوده است و عموماً اشتباهات رخ داده در افغانستان را باید در چند سطح مختلف بررسی کرد؛ چرا که ویژگی‌های مهم این کشور را مد نظر نگرفته بودیم. به عنوان مثال در زمان شوروی سابق، می‌خواستیم با ارزش‌های سوسیالیستی و کمونیستی وارد کشوری مانند افغانستان شویم و توقع داشتیم که شهروندان این سرزمین ما را بپذیرند. مثلاً در افغانستان مراسم

هیأتی از کابل همراه با نمایندگان ۱۰ کشور منطقه در کازان روسیه حاضر می‌شوند؛ مشروعیت بخشی به طالبان در قالب «فرمت مسکو»!؟

جلسات با قرائت چند آیه از قرآن شروع می‌شود اما زمانی که من در افغانستان حاضر بودم سعی بر این بود تا با پخش «سرود انتر ناسیونال» این مراسم‌ها شروع شود که این اصلاً برای جامعه افغانستان قابل قبول نبود و مانع مذهب این کشور را در نظر نگرفتیم. این سخنان سفیر پیشین روسیه در ایران به خوبی به ما نشان می‌دهد که اساساً قدراسیون روسیه که حاصل فروپاشی شوروی است، از اقدامات مسکو در دهه ۷۰ و ۸۰ میلادی در خصوص پرونده افغانستان درس عبرت گرفته است و حالا که حکومت طالبان بعد از گذشت ۲۰ سال مجدداً به کابل بازگشته، به دنبال آن است تا از تجربه‌های آن دوران به نفع خود بهره‌برد. روسیه از سال ۲۰۰۱ میلادی که ایالات متحده دست به حمله به افغانستان به بهانه مبارزه با تروریسم زد، سعی کرد تا نفوذ خود در افغانستان را به دلیل آنکه این کشور در محیط پیرامونی‌اش واقع شده، افزایش دهد اما این اقدام چندان برای کرملین آسان نبوده است. حالا با خروجی نظامیان ایالات متحده و همچنین شکرکشی آنها در قالب ناتو روس‌ها سعی دارند به هر ترتیب که شده خلأ حضور غرب در افغانستان به صورت مشخص به نفع خود هدایت و مهتندی کنند.

مشروعیت بخشی پله کانی به طالبان!؟

یکی از اقداماتی که روسیه از سال‌ها قبل در خصوص افغانستان به صورت مدون در دستور کار خود قرار داد، پایه‌گذاری «نشست فرمت مسکو» است. فرمت مسکو در سال ۲۰۱۷ میلادی به منظور ارتقای روند آشتی ملی در افغانستان ایجاد شد و روس‌ها در آن زمان به دنبال آن بودند که بتوانند میان جریان‌های سیاسی و قومیت‌های مختلف افغانستان و دولت اشرف غنی یک آشتی و اتحاد ملی برقرار کنند تا مشکلات افغانستان کمتر شود و سطح روابط این کشور با جامعه جهانی بهبود پیدا کند. اما استقرار مجدد طالبان در کابل در سال ۲۰۲۱ میلادی این معادلات را بهم ریخت. با این تفاسیر قرار بر این است که فردا (جمعه) مصادف با ۲۹ سپتامبر پنجمین «فرمت مسکو» درباره افغانستان در شهر «کازان» با حضور نمایندگان ۱۰ کشور از جمله روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان، ازبکستان، چین، هند، ایران و پاکستان برگزار شود. نکته جالب این است که در نشست امسال و برخلاف نشست‌های

جهان نما

حدود ۵۰ هزار تن از ارمنه قرقه‌باغ وارد ارمنستان شدند

سخنگوی نخست‌وزیر ارمنستان خاطر نشان کرد، شمار ارمنه که از آغاز عملیات نظامی جمهوری آذربایجان در قرقه‌باغ این منطقه را ترک کرده و وارد ارمنستان شده‌اند، افزایش یافته و از مرز ۴۷ هزار نفر عبور کرده است. به گزارش اسپوتنیک، نازلی باغ‌داساریان، سخنگوی نخست‌وزیر ارمنستان دپروز (چهارشنبه) گفت: تعداد افرادی که پس از عملیات نظامی هفته گذشته جمهوری آذربایجان در منطقه قرقه‌باغ کوهستانی، آن را به مقصد ارمنستان ترک کرده‌اند از ۴۷ هزار نفر فراتر رفته است. او پیش از ظهر دپروز گفته بود که تا ساعت ۰۵:۰۰ به وقت گرینویچ حدود ۴۲۵۰۰ نفر از منطقه قرقه‌باغ از مرز ارمنستان عبور کرده‌اند. سخنگوی نخست‌وزیر ارمنستان در این باره توضیح داد: من به تازگی اطلاعات جدیدی دریافت کرده‌ام که نشان می‌دهد تاکنون ۴۷۱۱۵ نفر از مرز در این منطقه عبور کرده‌اند. آخرین آمار پناهندگان نشان می‌دهد که بیش از یک-سوم از ۱۲۰ هزار ارمنی که طبق اعلام مقامات ارمنستان در قرقه‌باغ کوهستانی زندگی می‌کنند، منطقه را ترک کرده‌اند. جمهوری آذربایجان در ۱۹ سپتامبر، آغاز «فعالیت‌های ضد تروریستی در

سطح محلی» در منطقه قرقه‌باغ را با هدف احیای نظم قانون اساسی اعلام کرد. ایران این عملیات را تجاوز به مردم قرقه‌باغ توصیف و بار دیگر تاکید کرد که هیچ گونه حضور نظامی در این منطقه مورد مناقشه ندارد. روز بعد، یعنی در ۲۰ سپتامبر آذربایجان و نمایندگان ارمنه قرقه‌باغ با مباحثی گری‌نیروهای حافظ صلح روسیه بر سر توقف کامل درگیری‌ها توافق کردند. حکمت حاجی‌اف، دستیار رئیس جمهور آذربایجان جمعه گذشته گفت که ادغام ارمنه قرقه‌باغ دشوار خواهد بود و باکو باید برای این واقعیت آماده شود که برخی از آنها تصمیم به خروج بگیرند. اما الهام علی‌اف، رئیس جمهور آذربایجان روز دوشنبه‌ایز اطمینان کرد که روند ادغام ارمنه قرقه‌باغ در جامعه آذربایجان موفقیت‌آمیز خواهد بود.

آتش سوزی در تالار عروسی در عراق بیش از ۱۱۰ کشته و زخمی برجای گذاشت

در پی وقوع حریق در یک تالار عروسی در شمال این کشور، دست کم ۱۱۰ نفر کشته و زخمی شده‌اند. به گزارش آناتولی، جمعیت هلال احمر عراق پیش‌تر، مجموع کشته و زخمی‌ها را بیش از ۴۵۰ نفر اعلام کرده بود. فرماندار منطقه نیز ضمن اعلام این خبر که زخمی‌ها به بیمارستان‌های سراسر منطقه نینوا منتقل شده‌اند، گفت: شمار کشته‌ها و زخمی‌ها نهایه نیست و ممکن است افزایش یابد. رئیس گروه رسانه‌ای امنیتی عراق به شبکه الجزیره گفت: ۹ متهم در ارتباط با آتش سوزی حمدانیه دستگیر شدند و افزود: هیچ نشانه‌ای مبنی بر قصد مجرمانه در این آتش سوزی وجود ندارد. همچنین مدیر رسانه دفاع مدنی در عراق به الجزیره گفت: سالن عروسی در حمدانیه فاقد تدابیر ایمنی بود و سختی خروج از درب تالار، باعث افزایش تعداد قربانیان شد. رسانه‌های محلی همچنین اعلام کرده‌اند که عروس و داماد در میان قربانیان هستند. علت آتش سوزی هنوز روشن نیست اما گزارش‌های اولیه حاکی از آن است که بعد از روشن کردن وسایل آتش‌بازی، حریق شروع شده است. گزارش‌ها حاکیست، استفاده از روش‌های قابل اشتعال در ساختمان ممکن است به گسترش سریع آتش‌دامن زده و باعث ریختن بخش‌هایی از سقف شده باشد. خبرگزاری «هینا» نیز به نقل از مدیر سازمان دفاع مدنی عراق گزارش کرد: حریق به ریختن بخش‌هایی از ساختمان منجر شد چون از مواد به شدت قابل اشتعال و کم هزینه، استفاده شده بود که ظرف چند دقیقه بعد از شروع آتش، ریزش کرد. آتش سوزی در ساعت ۱۰:۴۵ سه‌شنبه شب به وقت محلی شروع شده است. به گفته مقام‌ها، آمبولانس‌ها و خدمه پزشکی به صحنه اعزام شده‌اند. به گزارش بی‌بی‌سی، دفتر نخست‌وزیری عراق در شبکه اجتماعی «تکس» نوشت: نخست‌وزیر به مقام‌ها گفته است که همه نیروها را برای کمک رسانی به آسیب دیدگان این حادثه اسفبار بسیج کنند. وزیر بهداشت عراق نیز به الجزیره گفت: ما یک سلول بحران تشکیل دادیم که به طور شبانه‌روزی در خصوص آتش سوزی در حمدانیه کار می‌کند.

مسکو و قرار گرفتن آنها در کنار نمایندگان ویژه ۱۰ کشور در امور افغانستان باعث شده تا اهمیت این رویداد سیاسی منطقه‌ای بیش از پیش اهمیت پیدا کند. بر اساس گزارش که خبرگزاری صدای افغان منتشر کرده، در جلسه امسال فرمت مسکو، مهم‌ترین موضوع مورد بحث امکان ایجاد یک دولت موقت فراگیر در افغانستان با حضور طالبان است. این مساله در سخنان ضمیر کابلوف، نماینده ویژه روسیه در امور افغانستان و همچنین ماریا زاخارووا، سخنگوی وزارت خارجه روسیه در روزهای گذشته بیان شده است همچنین ضمیر کابلوف به تازگی اعلام کرده که در نشست «فرمت مسکو» قرار است در مورد ایجاد حکومت فراگیر قومی-سیاسی در افغانستان بحث صورت گیرد. در این میان باید توجه داشت که اخیراً احمد مسعود، مسئول جبهه مقاومت پنجشیر به مسکو سفر کرده و مورد استقبال معاون رییس مجلس دوما این کشور و رئیس حزب روسیه قرار گرفت و به همین دلیل برخی از رسانه‌های مطرح جهان معتقدند این فعل و انفعال‌های سیاسی می‌تواند گویای رسیدن به یک توافق ملی و تشکیل حکومت فراگیر باشد. از منظری دیگر باید متوجه بود که زمان زیادی از نشست‌های قبلی منطقه‌ای با حضور شخصیت‌ها و جریان‌های مختلف سیاسی-قومی افغانستان می‌گذرد و عملاً هیچ زمینه‌سازی برای تشکیل دولت فراگیر و از سرگیری مذاکرات بین‌الافغانی از سوی کشورها و جوانب مختلف دخیل در مساله افغانستان وجود نداشته است و بر همین اساس بسیاری از کارشناسان حوزه افغانستان به این نشست هم با دید تردید نگاه می‌کنند. آنچه در آخر به عنوان یک مساله گنگ و مبهم مورد بحث خواهد بود این است که بسیاری معتقدند که رویکرد روسیه در قبال طالبان و به دلیل دعوت از امیرخان متقی تغییر کرده و عده‌ای دیگر هم این موضوع را نادرست می‌دانند و اعتقاد دارند نوع نگاه مسکو به طالبان و پرونده افغانستان هنوز تغییر نکرده است. حال باید دید که خروجی فرمت مسکو چگونه این به این سوال پاسخ می‌دهد.

زمان زیادی از نشست‌های قبلی منطقه‌ای با حضور شخصیت‌ها و جریان‌های مختلف سیاسی-قومی افغانستان می‌گذرد و عملاً هیچ زمینه‌سازی برای تشکیل دولت فراگیر و از سرگیری مذاکرات بین‌الافغانی از سوی کشورها و جوانب مختلف دخیل در مساله افغانستان وجود نداشته است

خبر افزایش چشمگیر پروازهای جاسوسی ناتو در نزدیکی کریمه

با تمرکز بر پروازهایی که احتمالاً با هدف تجسس از شبه جزیره کریمه انجام شده‌اند، پرداخت. طبق این گزارش، تعداد چنین پروازهایی از فصل بهار به بعد سه برابر شده و از هفت پرواز در هفته به ۲۱ پرواز افزایش یافته است. تعدادی از این پروازها منسوب به اعضای اروپایی این بلوک تحت رهبری آمریکا هستند اما به نوشته خبرگزاری تاس، مجری عمده پروازهای جاسوسی ناتو در منطقه دریای سیاه، آمریکا بوده است. همچنین بر اساس گزارش این خبرگزاری روس، هواپیماها و پهپادهای آمریکایی شانزده پرواز از مجموع ۲۱ پروازی که در هفته گذشته بدین منظور انجام شد، را اجرا کردند. این گزارش بعد از آن منتشر شد که اخیراً بحث در روسیه بر سر نقش ناتو در تسهیل حملات اوکراین به شبه جزیره کریمه تشدید شده است.

خبرگزاری نووستی روسیه به نقل از داده‌هایی که به طور علنی در دسترس هستند، گزارش داد اعضای ائتلاف ناتو در ماه‌های اخیر تعداد پروازهای شناسایی خود بر فراز دریای سیاه در نزدیکی شبه جزیره کریمه را به میزان چشمگیری افزایش داده‌اند. این خبرگزاری روسیه به تحلیل داده‌های علنی وبسایت فلایت‌رادار ۲۴ که اطلاعات پروازها را ارائه می‌کند،

سیاست مهاجرتی آلمان در مرزهای لهستان و چک سخت‌تر می‌شود

(چهارشنبه) در یک نشست مطبوعاتی در برلین، اظهار داشت: اگر ما موفق به محافظت از مرزهای خارجی خود نشویم، مرزهای باز اتحادیه اروپا در خطر قرار خواهد گرفت. بر اساس داده‌های رسمی آلمان این کشور در هفت ماه اول سال ۲۰۲۳ شاهد افزایش ۷۸ درصدی در خواست‌های پناهندگی بوده است. وزیر کشور آلمان گفت: در حال حاضر یک چهارم مهاجران به صورت غیرقانونی توسط قاچاقچیان انسان وارد کشورمان می‌شوند. وی افزود: با همکاری کشورهای لهستان و جمهوری چک یک سری اقدامات محافظتی برای جلوگیری از تحرک باند‌های قاچاق انسان انجام می‌شود تا بتوانیم از تعمیق این مساله و چالش‌های آن جلوگیری کنیم.

وزیر کشور آلمان از تشدید تدابیر امنیتی در مرزهای کشورش با کشورهای لهستان و جمهوری چک خبر داد و گفت: باید اقدامات بیشتری برای تقویت مرزهای اتحادیه اروپا انجام شود. به گزارش رویترز، نانسسی فایزر دپروز

خبر کودتا در بوزکینافاسو خنثی شد!

کشور تجمع کرده و علیه کودتایچیان دست به تظاهرات زدند. این تجمع پس از آن روی داد که در شبکه‌های اجتماعی بوزکینافاسو خبرهایی مبنی بر کودتای پخش شد. طرفداران تراوری از مردم خواستند به خیابان‌ها بیایند و شمارهایی در حمایت از او و حاکمیت نظامی در این کشور سر دهند. طرفداران تراوری پرچم‌های بوزکینافاسو، روسیه، مالی و نیجر را به اهتزاز در آوردند. علی‌رغم این ادعا، اشاره‌ای به طرفی که قصد داشت کودتا کند، نشده است، با این حال، برخی از منابع می‌گویند طرفداران فرانسه پشت این کودتای نافرجام هستند. طرفداران تراوری در تظاهرات دیشب در توجیه تجمع خود در خیابان‌های واگادگو، پایتخت بوزکینافاسو، گفتند که مادر این میدان جمع شده‌ایم تا از وقوع کودتای جلوگیری کنیم. در پایان ماه‌های گذشته، وزیر امنیت بوزکینافاسو درباره حضور بیگانگان در این کشور هشدار داده بود.

مقامات نظامی بوزکینافاسو دپروز (چهارشنبه) اعلام کردند کودتای عصر سه‌شنبه علیه «براهیم تراوری»، رئیس خودخوانده این کشور که خود با کودتا به قدرت رسیده است، شکست خورد و به طور کامل خنثی شد. بنا به گفته‌های مقامات بوزکینافاسو، تعداد زیادی از حامیان تراوری در حوالی ساعت هشت شب به وقت محلی در میدان اصلی شهر در مرکز «واگادگو»، پایتخت این

لغو بازدید سفیر عربستان از مسجد الاقصی

فلسطین، السدیری اظهار داشت که در سفر آتی خود به کرانه باختری در مسجد الاقصی حاضر خواهد شد. «هاآرتس» در این باره اعلام کرد که السدیری به مسئولان تشکیلات خودگردان فلسطین در رام‌الله در کرانه باختری ابلاغ کرده که قصد حضور در مسجد الاقصی به مناسبت میلاد پیامبر اکرم (ص) را ندارد، اما در سفر آینده خود این کار را خواهد کرد. یک منبع فلسطینی پیشتر اعلام کرده بود که سفیر عربستان و هیاتی از این کشور قرار است در اقدامی بی‌سابقه از زمان اشغال قدس در سال ۱۹۶۷، هم‌زمان با میلاد حضرت محمد (ص) به مسجد الاقصی رفته و در آنجا نماز اقامه کنند.

هیأت عربستان به ریاست «تایف السدیری» سفیر این کشور در فلسطین بازدید خود از مسجد الاقصی در شهر اشغالی قدس را که قرار بود، دپروز چهارشنبه انجام شود، لغو کرد. به گزارش مرکز اطلاع‌رسانی